

Становище

за гл.ас. д-р **Нели Георгиева Стефанова,**

единствен кандидат в конкурс за академичната длъжност „доцент” по 2.3. Философия (Реторика) към СУ „Климент Охридски”, обявен в ДВ, бр. 91 от 14.11. 2017 г.

От проф. дфн Донка Иванова Александрова-Бубняк,

Катедра „Реторика”, Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, София, определена съгласно Заповед на Ректора на Софийския университет „Св.Климент Охридски” за член на Научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност доцент в СУ за нуждите на катедра „Реторика” към Философски факултет.

Д-р Нели Георгиева Стефанова е подала необходимите от Закона за развитието на академичния състав в РБ и Правилника за развитието на академичния състав на „СУ Св. Климент Охридски” документи. Тя отговаря на условията за заемане на академичната длъжност „доцент”, посочени в чл. 105 от Правилника: 1/ има придобита научна степен „доктор”; 2/ упражнявала е учебно-преподавателска дейност в последните 5 години и е специалист с доказани постижения в областта; 3/ представила е публикуван монографичен труд и учебно пособие по реторика (Справочник) плюс 10 публикувани статии.

Съгласно приложената автобиография гл.ас. д-р Нели Георгиева Стефанова е завършила висше образование - специалността Специална педагогика - Логопедия (бакалавър и магистър) във Факултета по начална и предучилищна педагогика на СУ „Св. Климент Охридски”. Има специализация по „Комуникативни нарушения на развитието” (2002). Притежава още професионална квалификация „Журналистика – репортер, секретар-уредник в печата” от ПУ „Паисий Хилендарски”, Свободен факултет (1998).

През 2012 г. получава научната и образователна степен Доктор по философия (История на реториката и ораторското изкуство) шифър 05.01.01. Темата на дисертационния труд е: *„Реторическа аргументация в италианския политически дебат от края на ХХ век (Преходът от Първа към Втора*

италианска република)”, СУ "Св. Климент Охридски", катедра "Реторика", с ръководител: доц. д-р Виржиния Радева. След успешен конкурс д-р Нели Стефанова е назначена за главен асистент в катедра „Реторика” (29.X.2012 г.)

Във връзка с подготовката на дисертацията си д-р Н.Стефанова осъществява през 2008-2009 гг. **три специализации** в университетите на Италия:

1) Università degli studi di Bari “Aldo Moro”, Facoltà di Lingue e Letterature Straniere, научен координатор – проф. Паскуале Гуараниела.

2) Università degli studi di Roma “La Sapienza”, Facoltà di Statistica, Dipartimento di studi Geoeconomici, Linguistici, Statistici, Storici per l'analisi regionale, научен координатор проф. Серджо Боласко.

3) Istituto Luigi Sturzo (Рим, Италия), Fondazione Lelio e Lisli Basso (Рим, Италия), Biblioteca della Camera dei deputati (Рим, Италия), Biblioteca Nazionale centrale di Roma.

Д-р Нели Стефанова е член и автор в изданията на авторитетни **български и международни сдружения и асоциации**: Българската асоциация по реторика и на Istituto di Studi Politici “S. Pio V”, Рим, Италия.

Наукометрични критерии-

научна дейност на д-р Нели Стефанова

В настоящия конкурс кандидатката се представя с една монография (хабилитационен труд), едно учебно пособие и 10 публикации в български и международни научни издания. Представена е и справка за 7 цитирания на български език и 25 индексирани публикации в Central and Eastern European Online Library (CEEOL). Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий”, Университетската библиотека „Св. Климент Охридски”, WorldCat OCLC, Karlsruher Virtueller Katalog (KVK), Library of Congress и др. Н.Стефанова е съ-съставител и съавтор на два сборника: съвместно с доц. Г. Петрински - „**Теория и история на реториката**”(2014) и съвместно с Д-р Донка Петрова – „**Реториката в съвременното общество**” (под печат).

Общото впечатление от всички предложени материали е следното: Д-р Нели Стефанова представя актуална панорамна картина на политическата

реторика в България на фона на глобалните процеси. Задълбоченото познаване на практиката и изследванията по темата не превръщат авторката в послушен последовател на чужди идеи и анализи. Напротив, тя формулира нови термини, елегантно защитава собствени позиции в задочен спор с утвърдени автори, анализира области, които досега са пренебрегвани от българските учени. Всичко това говори за автор с утвърдена платформа и стил. Перфектното владение на писмен и говорим италиански език позволява на кандидатката да бъде канена като преводач на научни форуми, каквото беше гостуването на проф. проф. Ролан Мейне /Pontificia Università Gregoriana di Roma/, гост на катедра Реторика по покана на доц. Л. Методиева. Неговите лекции по библейска и семитска реторика дадоха тласък за нови изследвания от членовете на катедрата. Освен италиански език Н. Стефанова владее английски и руски език.

Рецензираните в настоящия конкурс публикации третираат няколко важни теоретико - практически проблема:

1) Предложената монография: „**Политическа реторика: Съвременни тенденции**”, Учебното помагало – „**Кратък терминологичен справочник по обща и политическа реторика**” както и публикуваните статии в научни списания и доклади в сборници от конференции, т.е. всички оригинални публикации са фокусирани върху основния проблемен кръг – **политическата реторика**, политическата комуникация, парламентарните дебати, жанровете и видовете полит-реторика: парламентарна реторика, предизборна реторика, президентска реторика, военно-политическата реторика и пр.

2) Независимо от желанието на авторката да гради своите анализи и изводи върху световните тенденции в политическата комуникация в нейните публикации преобладава дуалистичното наблюдение и дълбочинно изследване на две национални проблематики: **българската и италианската**. Това не само не е негатив за авторското изследване, а напротив обогатява терминологичния и фактологичен фон за осъзнаването и изясняването на

процесите в двете много близки страни и народи. Приятно впечатление остава дискуссионният тон, с който Н.Стефанова изяснява и оборва старите закостенели представи за българите в италианските издания и медии: **„Българската” метафора в италианския политически и медиен дискурс**, Във: Теоретичен сборник в чест на създателя на катедра „Реторика” – професор Васил Иванов, УИ „Епископ Константин Преславски”, Шумен, 2016, **L’uso metaforico di “bulgaro” nell’italiano politichese e mass-mediatico**, Cultura & Comunicazione, Italia, Anno IV, № 04, giugno 2013, Guerra Edizioni, Perugia, pp. 15–21, Ref, IF/IR. **L’uso metaforico di “bulgaro” nell’italiano politichese e mass-mediatico**, Rivista di Studi Politici, Anno XXV, gennaio–marzo 2013, APES, Roma, pp. 157–180, Ref, IF/IR.

3) Авторката гради своите анализи върху **трестепенен перманентен конструктивен модел**: понятие, проблем, явление – етимология и кратък исторически екскурс – съвременна ситуация (у нас и по света). Освен тази трестепенна композиция в публикациите се следва апробираната в науката схема на обзор на идеите на всепризнати автори по темата, следван от развитие на собственото становище (било то съгласие или критика). Тези подходи придават на нейните публикации по-четивен характер, т.е. очевидно е, че очакваната аудитория е предимно студентска и по този начин се запълва необходимостта от учебна литература.

4) Подчертан е интересът на авторката към **модерните форми на политическата реторика, новия тип електронна демокрация**, електронна политика, електронен консенсус и пр. Основополагащ е **тандемът „власт-реторика”**, при който политическата реторика диктува дневния ред на обществото.

5) Авторката разширява българската реторическа традиции в посока на **четири тематични полета**: Първото е „анализът на новообособилата се функция на съвременния парламент” като **”комуникационен форум** – открит публичен форум за мнения и дебати в условия на прозрачност; парламентът като трибуна за изразяване на мнения пред широката общественост” (Политическа реторика, с.163). Замисълът за тази наистина „новокодифицирана функция” би била „еманация на реторическата природа на парламентарната дейност” (Пак там) ако замисълът на този

комуникационен форум би се реализирал, а не оставаше само като декорация , т.е. като безплодна говорилня.

Вторият съществен принос на Н.Стефанова към българската реторическа теория е анализът на **дипломатическото красноречие** – „онази разновидност на политическата реторика”, най-сложната, боравеща с изящното слово или бруталната сила на словесната агресия, която наистина „до момента се явяваше забележима празнина в българската реторична школа” по думите на авторката. Успех за авторката е и точният портрет на дипломатическия оратор (Политическа реторика, с.202). Правилно свързвайки дипломатическата реторика с дипломатическия протокол и церемониал (Политическа реторика, с.211-213) авторката откроява спецификата на разглеждания предмет в същността на дипломатическите преговори (Пак там, с.218-232). Новост в българската реторическа литература са и анализите на жанровете на *вербалната дипломация* (устни форми на дипломатическо красноречие), както и представянето на жанровете на *дипломатическата кореспонденция* (писмени форми на дипломатическо красноречие). Приложените образци от дипломатическата реторика придават на изследването по-ярък приложен характер. Във връзка с това искам да отбележа, че заявлението на авторката в Увода на книгата, че Образците – анализите на конкретни речи на оратори от световна величина ще бъдат направени и публикувани от студенти може да бъде преосмислено. Още повече че самата авторка не издържа и дава в анализите си някои примери .

Третият съществен приносен момент е представянето на съвременното **военно-политическото красноречие** (с.254) като функция на международните военно-политически съюзи и най-актуалната форма на военно-политическото красноречие - **реториката на тероризма**. Авторката правилно определя изследвания предмет като част от политическата реторика, а не както традиционно се разглеждаше предимно в исторически аспект „военно красноречие”. Особен интерес представляват ключовите думи в посланията на съвременния тероризъм (Политическа реторика, с.282).

И четвъртият съществен приносен момент е новото тълкуване на **президентската реторика**, (Политическа реторика, с.289), реторичното президентство (с.292) и кандидат-президентската кампания чрез TWEETER,

е-демократията на американския президент Доналд Тръмп. В този контекст като пропуск може да се посочи съзнателното (или несъзнателно) игнориране на такова явление в световната президентска реторика като ежегодните пресконференции на руския президент Владимир Путин, уникални по своята форма и съдържание, превърнали се от журналистическа сензация в печеливша стратегия, демонстрираща смелост, широта на политическата платформа и свобода на словото, ставаща все по-дефицитна „стока” в световен мащаб. Този пропуск се откроява съществено на фона на правилното формулиране на съвременните тенденции в политическата реторика (с.306), филтърните мехури (с.307) и поляризацията на политическите тези. Авторката правилно определя че успоредно с медиизирането на политиката (с.311) performance измества competence (с.311-313) изпълнението надделява, съдържанието отстъпва пред формата. В този контекст закономерно се вписва проблемът за истината. Truth (истината) и свързаната с нея Post-truth е думата на 2016 г. според учените, работещи върху Оксфордския речник (Oxford Dictionaries). Тя е прилагателно и означава "свързан със или обозначаващ обстоятелства, в които обективните факти имат по-малко влияние върху оформянето на общественото мнение, отколкото емоционалните призови и личните вярвания". Употребата на post-truth в англоезичния свят е скочила с близо 2000% в сравнение с 2015 г. и се употребява най-често във фразата **post-truth politics** и в контекста на изборите в САЩ и референдума за Брекзит.

Положителна оценка заслужават **стилистично-езиковото богатство**, с което се развива аналитичната мисъл на авторката, както и **графичното оформление на текста**. За четивността и прецизността на структурата допринасят още илюстрациите и диаграмите, както и примерните дипломатически документи.

Авторката се присъединява към определението на парламентарните дебати, цитирано по доц. д-р Р.Йорданова като : „ Разрешаване на спор, който трябва да доведе до консенсус/съгласие”(с.117) като развива своето становище:”Конкуренцията на идеи и сблъсъкът на различни становища е крачка към постигане на консенсус”. И двете позиции (които са почти идентични) са верни в пожелателен план. За съжаление в българския Парламент (и не само в него) не „Съгласието” е целта и доминиращото

средство за решаване на обществените проблеми, а насилственото налагане на мнението и интереса на парламентарното мнозинство (партията или коалицията, подкрепяща правителството, т.е. надделяването на Силния (т.е. парламентарната група, която представя Властта).

Своеобразно индиректно признание на изследователските качества на Н. Стефанова е съавторството ѝ с проф. Аугусто Понцио (Италия) и тяхната статия „**Реторика. Аргументация. Диалог**, в Сб. „Теория и история на реториката”, издателство: УИ "Св. Климент Охридски", 2014.

Всеки автор има свободата да говори от собствено име във приемлива за него форма. Но говоренето за себе си в множествено число лично на мен ми напомня за тронните слова на българските владетели: „Ние, цар Борис трети...”

Учебно-преподавателска дейност:

Лекционни курсове и упражнения

Д-р Нели Стефанова има учебно-преподавателска натовареност в **бакалавърската степен**, от 140 часа лекции и 80 часа упражнения в задължителните курсове, а също така 120 часа лекционни курсове и 120 часа упражнения в изборните курсове или общо 260 часа лекционна натовареност и 240 часа упражнения. Те са във ФФ (специалностите: Социология, Политология, Педагогика и Психология), ФМИ (специалностите Информационни системи и Статистика) и ГГФ (Регионално развитие и политика). Тематичната насоченост на лекционните курсове включва Реторика и Комуникативни умения, Презентации и дебати, Политическа реторика и Невербална комуникация. Пъстротата от интересите на студентската аудитория изискват от преподавателя допълнително моделиране на преподаваната материя с оглед индивидуалния интерес на обучаваните. Отзвукът от студентите за преподавателските качества на Н. Стефанова е изключително положителен.

В **магистърската степен** д-р Н. Стефанова има учебна натовареност от 120 лекционни часа и 90 часа упражнения с тематична насоченост : Политическа реторика и Невербална комуникация (Магистърска програма „Реторика”, ФФ на СУ).

Учебната заетост на д-р Стефанова се допълва от **научното ръководство на студентски магистърски тези** от Магистърската програма „Реторика”, на която тя е ръководител в продължение на пет години (2013 до сега). Тематичният кръг на ръководените от кандидатката четири студентски разработки е изцяло посветен на политическата реторика и комуникация в съвременния свят: протестите в България, военно-политическото красноречие в Арабския свят, медийно-политическия дискурс, реториката на Ватикана.

Участие в научни форуми

Д-р Н.Стефанова е организатор и участник на един Научен форум „Реториката в съвременното общество“ (2017 г.) и участник с доклади в осем конференции, от които едната в Италия. Темите на докладите ѝ са в полето на съвременната политическа комуникация, медиазнанието и културната дипломация. Подчертан е интересът към съвременните проявления на реториката, психологическите аспекти на тренингите и реторическата аргументация и дебатите. Докладите са публикувани в България и Италия и са отразени в документацията на кандидатката.

Бих обобщила, че са налице съществени приноси на кандидатката в трите направления: научно-теоретично, научно-практическо и научно-организационно, което ми дава основание да оценя положително участието ѝ в конкурса за „доцент”.

Заклучение

Професионалното развитие на гл. ас. д-р Нели Стефанова е ориентирано основно към изследване и преподаване на комуникативни умения, реторика и дебати в областта на политиката, средствата за масово осведомяване и дипломацията. Притежава богати практически комуникативни умения, които усъвършенства с преподавателската си дейност през последните пет години.

Нейните научни търсения (статии, доклади, дисертационен труд, монографии, учебно-помощна литература) и управленската ѝ дейност като Ръководител на Магистърската програма „Реторика” я представят като утвърден авторитет в областта на реториката, политическата и невербалната

комуникация. Тя е млад, но опитен учен с авангардно мислене, която се ползва със симпатии и авторитет сред студентите и колегите.

В заключение, по съвкупност на представените данни гл.ас. д-р Нели Георгиева Стефанова покрива поставените в Закона и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски” изисквания и може да заеме академична длъжност „доцент” по научната специалност 2.3. Философия (Реторика). Приканвам членовете на уважаемото научно жури да гласуват „за” присъждането.

София,

19 февруари 2018 г.

Рецензент:

Проф. дфн Донка Иванова Александрова-Бубняк

.